

Posudek na magisterskou práci Bc. Martina Jiskry
Subjektivní tělo a život. Esej o myšlení Michela Henryho

Obhajoba na ÚFAR FF UK dne 20. 9. 2013

Michel Henry je originální a svérázný filosof, který touto magisterskou prací získal v Česku jednoho z prvních zasvěcených vykladačů. Kolega Martin Jiskra prokazuje v této práci velmi pokročilou ne-li mistrovskou schopnost vyložit jasně základní myšlenky Henryho materiální fenomenologie. Práce je výsledkem dlouhodobého trpělivého studia Henryho textů, jejichž výbor Martin Jiskra zároveň překládal a několikrát revidoval. K práci nemám věcných výhrad, pokud jde o výklad Henryho filosofie, a vysoce hodnotím rovněž jasný, srozumitelný a obratný styl, tudíž navrhuji práci pro nejlepší hodnocení v rámci obhajoby a také pro publikaci. Moje poznámky k práci jsou okrajové a týkají se toho, že vlastně Martin Jiskra – na rozdíl ode mě – necítí potřebu se od Henryho vzdálit a pohlédnout na něj ne-li přímo z kritické distance, pak alespoň v kontrastu s jinými stanovisky. Chtěl bych poukázat na několik míst jeho práce, kde bych si takové vybočení dovedl dobře představit:

Na str. 21 Jiskra shrnuje část výkladu slovy: „V neposlední řadě jsme analyzovali Husserlovu rezignaci na otázku po zjevování čisté imprese samotné, tedy onoho materiálního jádra, které je předpokladem jakékoli fenomenalizace, nakolik se samo zjevuje.“

To je příliš ostrá formulace, typická pro Henryho styl polemický styl psaní. Husserl však popsal stovky stran analýzami imprese, a z části právě proto, že nerezignoval na zkoumání toho, jak se zjevuje čistá imprese sama, byť je způsob provedení jeho zkoumání odlišný od toho, jak by si ho představoval Henry. Bylo by tedy v zájmu věci samé, nevěřit ve všem Henrymu, ale podívat se na věc také z jiné strany.

Na téže straně 21 parafrázuje Henryho tezi: „Vždyť "bytí se musí moci ukázat". Jinými slovy se musí moci ukázat právě toto materiální jádro, musí se zjevit bez prostředníků, tedy nikoli prostřednictvím světla světa a světla rozumu.“

Je dobře, že se od toho požadavku později (str. 58 dole) ve své práci také trochu distancuje jako od předpokladu "klasické" fenomenologie, do níž tím pádem řadí i Henryho,¹ ale kdyby tuto otázku více rozvinul, vytvořil by si prostor pro alternativy, díky nimž by vystoupilo Henryho myšlení možná ještě v ostřejším světle, než jaké skýtá imanentní interpretace jeho textů.

¹ „Náš myslitel totiž ve věci manifestace zůstává "klasickým" fenomenologem přinejmenším v tom, že chce být redukovat na jeho zjevování. Z toho však přirozeně vyplývá, že za těmito fenomény a jejich způsobem manifestace již není nic jiného, neboť fenomenologie není teorií zjevů v tom smyslu, že by za sebou nechávala nějaké "reálné bytí věci" či "věc o sobě".“

Na str. 40 Jiskra píše: „Zároveň sdílíme Henryho přesvědčení, že fenomenologie neviditelného získává své opodstatnění a spolu s tím také volné pole působnosti pouze tehdy, když si uvědomíme, že síly, které se projevují ve světě, jsou pouze odvozeninami síly samotné, která se dává pouze a výhradně afektivně sobě samé v samodávání absolutního Života.“

Tady někde by bylo namístě zmínit alternativu, že život se rodí v přírodě, z její vlastní moci, byť je to tajemné a záhadné, a pro nás nepochopitelné. Zatímco pro Henryho se život rodí z neméně tajemného a záhadného božského Života.

Také v závěru paragrafu 9 nenajdeme téměř v autorově líčení odstup od poněkud patetického způsobu Henryho vyjadřování, které nahrazuje fenomenologický popis a analýzu, a překračují se tím poněkud i meze stylu, který jinak Martin Jiskra ve svém výkladu drží.

Ale to jsou spíš podněty k dalšímu možnému přemýšlení nad tématy, které Martin Jiskra ve své práci s jistotou a přesně prezentuje, a nad způsoby jejich uchopení.

Karel Novotný
FHS UK

14. 9. 2013